

Phoenix

En stærk og vedkommende film om svigt, kærlighed, erkendelse og identitet

Af Lasse Rasmussen

Filmen handler om Nelly Lenz, en jødisk sangerinde, som har overlevet et ophold i en tysk koncentrationslejr under 2. Verdenskrig, men hendes ansigt er blevet vansiret. Da hun vender tilbage efter krigen får hun en plastisk operation, som forvandler hende til en anden. Hun kalder sig herefter for Esther.

En veninde skaffer hende en bolig på et pensionat og sørger for hende. Veninden kan samtidig fortælle, at det er Nellys elskede mand, Johnny, som har forrådt hende til nazisterne og dermed ham, der er årsag til hendes ophold i KZ-lejren. Hun vælger alligevel at opsøge ham, da hun – som hun udtrykker det – kun overlevede rædslerne i KZ-lejren ved at tænke på, at hun igen kunne blive genforenet med Johnny. Kærligheden er dermed både hendes fald og hendes overlevelse. Han genkender hende ikke, men ser en mulighed for at bruge hende til at skaffe sig adgang til de penge, som Nelly har arvet, da han trods alt synes, hun minder lidt om hans kone. Hun spiller med på hans illusion om, at hun blot illuderer sig selv for derigennem at genvinde sin identitet og bringe ham til erkendelse af hans svigt og forræderi.

Hvis man alene ser på handlingen i filmen, kan den ud fra en overfladisk betragtning forekomme noget usandsynlig: Hvorfor genkender han hende ikke? *Dels* er der ikke gået særlig lang tid, max. 2 år, *dels* kan man ofte genkende folk på stemmen, mere end på udseendet. Men i det usandsynlige ligger faktisk også en pointe: Hvis Johnny erkender, at hun er i live, erkender han også det svigt og det forræderi, han har begået mod sin elskede. Han vil dermed erkende sin skyld. Johnny vælger derfor i første omgang blot at gennemføre sit svindelnummer.

Det er imidlertid ikke kun Nelly, der føler sig svigtet. Også hendes veninde, Lene føler sig svigtet, af Nelly, fordi hun vælger at gå tilbage til den person, der har forrådt hende. Lene, der er meget opsat på, at Nelly og hun sammen skal opbygge en ny tilværelse i Palæstina, føler dermed, at Nelly har påtaget sig et medansvar for det, der er sket. Hun føler ikke, man skal tilgive de mennesker, der har gjort én fortræd. Her rejser filmen det spørgsmål, som undertiden har været debatteret i jødiske kredse, om jøderne i virkeligheden lidt for villigt lod sig være ofre under 2. Verdenskrig i stedet for at sætte sig op mod overmagten.

Da Lene erkender, at Nelly mere er optaget af at få sit gamle liv tilbage, vælger hun derfor at begå selvmord. Hun synes dermed at nå til en erkendelse af, at verden ikke har forandret sig, at onskaben fortsat eksisterer, og at det jødiske paradys måske kun er en illusion.

For Nelly betyder det genoptagne forhold til Johnny flere ting: For det første er han årsagen til, at hun overlevede KZ-lejrens rædsler. Det var hendes kærlighed til ham og håbet om en genforening, der gjorde, at hun fandt styrken til at overleve. For det andet vil hun gennem Johnny genfinde sin gamle identitet: Hun vil igen være Nelly og ikke Esther, som hun nu kalder sig. Gennem Johnny kan hun blive sig selv igen til trods for, at hun ikke mere ligner sit gamle jeg. Hun kan gennem Johnny blive genfødt, deraf filmens titel, Phoenix, som i filmen er navnet på det værtshus, hvor Johnny, der nu kalder sig Johannes (!) arbejder. For det tredje er der et moment af, at hun vil bringe Johnny til gennem konfrontationen med sandheden og hendes tilgivelse af ham at erkende, hvad det er han har gjort og dermed erkende sin skyld og angre sine gerninger.

Filmene er en af den slags, som egentlig bliver bedre jo mere den bundfælder sig. Den er yderst velspillet på en meget stille måde og lægger sig i smuk forlængelse af andre film om erkendelse af skyld under 2. Verdenskrig, f.eks. "The Reader", samtidig med at den - som det forhåbentligt fremgår af ovenstående - rejser en række spændende problematikker. Filmen kan varmt anbefales.

Filmfakta

Phoenix – Tyskland/Polen 2014 – Instruktør: Christian Petzold – Manus: Christian Petzold, Harun Farocki efter Hubert Monteilhets roman – Medv.: Nina Hoss (Nelly Lenz), Ronald Zehrfeld (Johnny), Nina Kunzendorf (Lene Winter), Imogen Kogge (Elisabeth), Frank Seppeler (Alfred), Daniela Holtz (Sigrid), Michael Wenninger (Walther), Claudia Geisler (Frederike), Uwe Preuss, Jeff Burrell, Megan Gay, Kirsten Block – 98 min. – dansk biografpremiere d. 20/8, 2015 – Udlejning: Camera

Links

<http://cinemazone.dk/review.asp?id=10691&area=2>

<http://www.eyeforfilm.co.uk/review/phoenix-2014-film-review-by-amber-wilkinson>